

UN MANUSCRIS DE TINEREȚE AL PROFESORULUI G. I. TOHĂNEANU

Printre manuscrisele păstrate de Profesorul G.I.Tohăneanu se află cel pe care îl reproducem alăturat în copie foto și pe care încercăm să-l comentăm minimal. Cele mai multe manuscrise pe care Profesorul le-a păstrat conțin inegalabilele traduceri din opera lui Vergiliu, manuscrise care depun mărturie despre cunoașterea impecabilă a limbii latine, despre inventivitatea lexicală a Profesorului și despre capacitatea sa de găsim directă a soluțiilor optime în ce privește versificația și imaginile traducerii.

Manuscrisul de față (formularea din titlu – **de tinerețe** – va fi imediat justificată) face parte din arhiva „de suflet” a Profesorului, pentru că păstrarea lui nu se justifică altfel din anii 1955-1960, când, probabil, l-a conceput autorul. Erau anii „debutului” său didactic la Universitatea din Timișoara, ani în care a început să publice comentarii pertinente despre poezia românească. Manuscrisul este format din 7 (șapte) file format A4, scrise cu cerneală albastră, file numerotate în colțul din dreapta sus cu creionul (probabil după ce manuscrisul a fost considerat ca încheiat). Presupunerea noastră că numerotarea a fost făcută ulterior încheierii manuscrisului se bazează și pe faptul că textul a fost revăzut sigur, iar intervențiile în text sunt făcute cu același tip de creion (posibil cu același creion) cu care sunt numerotate paginile. În afara celor 7 file numerotate, manuscrisul mai are două file (la începutul lui) nenumerotate (cărora le vom spune **a** și **b**) și care fac iarăși dovada că textul manuscrisului este din tinerețea Profesorului. Manuscrisul nu are titlu, dar se poate deduce ușor din conținutul său că este o formă incipientă a comentariilor despre limba și stilul operei poetice a lui Tudor Arghezi. Câteva cuvinte despre filele nenumerotate. Textul incipient

al unui comentariu despre poezia argheziană a fost abandonat la mijlocul filei **b**. După formulările de pe filele **a** și **b** se vede că Profesorul n-a fost mulțumit de felul în care debutase comentariul său despre Arghezi. Multe aprecieri exprimate prin adjective superlative, rânduri șterse, repetiții nepotrivite stilului Profesorului determină renunțarea la acest început de comentariu. Iată câteva sintagme: „conținut, prin adâncime și vastitate, tulburător”, „marele poet a fiert și a strecurat densele ei sucuri [ale limbii, n.n.]”, „ungherele tainice – de o tainică frumusețe – ale limbii”, „limpezi și mândre cupole, cu largi și profunde ecouri” etc.

Cele 7 file numerotate sunt acoperite de scrisul, ușor înclinat spre dreapta, al Profesorului pe o singură față, cu excepția filelor 2 (unde, pe verso, este transcrisă o strofă dintr-un poem arghezian) și 7 (în care, pe verso, se încearcă o concluzie a comentariului din articol). Calitatea hârtiei, „ezetarea” în unele formulări și, mai ales, confruntarea cu viitoarele exegeze stilistice despre poezia lui Arghezi ne întăresc convingerea că e un manuscris **de tinerețe**. Unele formulări despre ritmul arghezian, despre sintaxa poeziei argheziene (dislocările sintactice, densitatea exprimării, contragerea prin participiu, gerunziu sau adjectiv) au fost reluate (de cele mai multe ori ca idee) în studiile ulterioare despre Arghezi: *Elemente de sintaxă poetică în stilul lui Tudor Arghezi*, în „Scrisul bănățean”, 1961, nr. 1, *Sintaxa poetică a lui Tudor Arghezi. Ordinea cuvintelor*, în „Scrisul bănățean”, 1961, nr. 2 și *Sintaxa operei poetice a lui Tudor Arghezi* (text definitiv în volumul **Dincolo de cuvânt**, București, 1976, pp. 152-181). Corecturile sunt puține, în general exemple din opera poetică argheziană, adăugate textului, care vin să întărească formulările exegetului. Cu creionul sunt subliniate formulările esențiale (probleme care formează osatura comentariului) și unele din vocabulele și sintagmele poetului, care sunt discutate de Profesorul G. I. Tohăneanu. Manuscrisul este valoros și interesant prin valoarea sa documentară, oferind celor interesați o mostră din laboratorul de lucru al Profesorului.

Prof. Ligia Tohăneanu

Versul argeșean are, în istoria propriei româ-
 nesti, o situație deosebită: Rar, sau trecut, poet,
 care să fi fost, în același timp, blamat și
 adorat, la aceeași tensiune. Un contrast, prin
 aducime și vastitate, tulburător, Argeșul în
 învesmântat în stranie de o, până la el,
 nemăsurabile originalități. Marele poet a suferit
 unei dulci violente limbă, a făcut și a strecurat
 sensurile ei neare, cu mișcări de sarie și brațe-
 reavă, și - făcând aceste esențe tari - a
 "preschimbând venind" lor într-o mare strălucire
 și suavă.

Calitatea cerebrală a stilului argeșean
 este densitatea. Foarte multe - și multe
 poezii - opere, înimă și cu vorbe în - ca
dimensiune Argeș, et o operă ca, cu vorbe
 marinate și putine. Tot Argeșul ține de
 țară și frumusețe ale limbii - Argeșul le
 păstrează și le creșterea; în sfârșit,
 înțelegând - în suflul lui "și până" pe
 Neșoara Măreș, - toată "cântarea" și "hor, țară"
 și blesteme!

"dăruie limbii popoului - curată ca lacrima
 Cărnă și ca floarea de colț, fricată în caractere
 și steii carpatini - și frământată în și și și
 arciind se în timp și mândre în poli, și larg și profund ecou."

Dalta și miștră, plugul și cocămul —
sunt unelte pe care poetul și le ar vrea ale sale.
~~Cuvântul e pe ca maramă și pe ca pânză;~~
~~poetului, Cuvântul e asemenea fier — miezul,~~
e ~~precum~~ fieroasă, și cristă, rămasă.

Cuvântul — îmbătrânit și increment —
rostit de sute de generații — e istovit și stors ?
Nu! Poetul îl adălușește și îl împănă,
și se poartă ^{cu} ~~precum~~ și i răciie rugina
și — privesc și stăruie — îl
primenise-l și encheșase-l, și — e
redarui, și spulberă flăcări, și îngheți
și și țigare.

Și mi fii verbul lui
A flăcări rătăci ce pot să ...

Statutea isi arata puterea ca consiliu
si a sava nopti e ca un zmeu ogot
Pe car framintandu l meste s' ntrual
La magetii pehanul, la-o jumei, s' cinglat.

Topica, artina afect. acur. si a umbelilo siudactive 4
este unel du cog. ubi cu argumelo ale stelulu' a mardupret.
Elemente logice sintagmatici, sint. rufte du neren la lege,
„dphimati” - ipotezi unel de actul.

Agur, stelul rupa de la fund
Pamintul greu, muncat cu busuamne
Si cu nadepte, pino ce, notind,
dura - si esapa ^{cutul} ~~lesul~~ pe m. ote.

de cele m. m. a' - deternamintul - atribut sau ablutiv
este supradit de deternamintul tau.

- a) - Pan lectu la, de hambils moderni -
- hacha lei, richo pe tru grasini
cu scara - a unelut, de muji gauri.
- b) - Tacema voute si le a pinhet
Cao - o facean pe nume si rasun

Intr. detern. si detern. inant de obiecte, osted si
o punctate scara, arie curut, cet x nealeydat,
aveau compl. cov. ale ped., cap. pnu adobe:

Aveai otravo - u fine, de abunci, de casturas.

Acemena vreau: sind m. eles accoribile lecturii viz-
chil, notind punit, restabileste in placari
legatut sunt logice subiective apand sfermate.

Trasau m. tari,
dura, alabura, p. p. m.

Neasculdun de vental de la stuy

Te a' aruncat in ploa verde a zote.

Si veru de facum, / ale zambile.

Putei te amabile de la rug

Inutil de oge Intrauand x remanet consecutiv
angre intinabile, o adevarata de hui co o puzel
sau detern. cov, rol gramatical:

Tu te-ai pierdut din drumul lui
 Ca o sursă de fân, trita
 Și promisiuni la [...] facile
 Păe a fi fost ca să mă amita.

Colo. ob-dub: intru: O tunc sloa a rida și e nememtoare.
 O lectură mătentă, sușof, dus la exhorvoni;
 pri conf. val. suit, pri confagra obid - sub;

dunde, cadlucit de copoare
 Altar de soini; sata, de son;
 Cae mi s'afeli // placua mactau
 Le te mabti cu mris de flon...

De loca cea s'are congl. sup. du ontid. subtot pri
 cony'. con travazo omelul legv. canu, depri
 in foabul cō prog. meye la... cony';

Cum - o s'ă vie, lungul tui de apane
 La - l caute s'ă u s'ă s'ă s'ă cal) ?

Arasti talantun nebroumbi a ontela oasagi
 m. inculca - propri. o vitate nevoros ras subitudo;
 scabito s'm ca zmita unetori, (ia) adverbul
 de comparatie (ca) este izolat de termenul de
 comparatie:

- Că tōri s' urci m' tui ca pntu. un tura o scara
- Priu aer tangu - i' despartit de ore
ca - de muream. lor - vesti s'arape.
- Era - ca ge o blamide de purera - o scama.

Dezordonabil subitac - este pelușit
 pri "aurama" roșu lui; (pri murgani' d'ub,
 s'ă - a l'at pe sus cu stocagi, du luiști s' mureș)
 & la capma s' l'ogui; dec d'ati. o poruncă

Am. est dilata: astfel volumul se măsoară, 7
valorii concentrate în ^{semnificații} ~~semnificații~~ / ~~oporiți~~, imbușurată și
cu semnificația sensului în fața ei, de o mare abilitate.
Poetul nou, conștient de această mară, este:

Amale, din slove, nu le

Și, din m. telesur, funct le -

Tenuează ungl. stil se în levi se vede
și prin potențarea semnificațiilor proprii și forma
a ambianței: vel. intuitivitate, sușină dati,
cu ambile valor. dat un sușină combat:

Și prin ze tenue pe creșterea creșterii

Și prin ze tenue pe creșterea creșterii

Și prin ze tenue pe creșterea creșterii

Și prin ze tenue pe creșterea creșterii

Multe și indese, lucruri și aș putea spune
m. ale, prop. stil, dar timpul de ne la grădina
Așez: și prop. stil Prop. stil eror a ule stil
și stil man în caz timpul țigă și adornare

Prin m. eror, habitu man în caz timpul țigă și adornare
miliunile man în caz timpul țigă și adornare
30 de ani, man în caz timpul țigă și adornare

O! da mi paterea și sașind
O lume răgă, încredință
Și să tenue eror man în caz timpul țigă și adornare
O alta, man în caz timpul țigă și adornare

Mulată petală și vâșcă al roșii, cur mătă săie -
rupă din graul ce n' dăruie, p' vite, seșie
și fulgii ~~și vâșcă~~ frumuseți unu calu stajie

Rupă din graul ce n' dăruie, p' vite al
rotile în săv' c' l' hne d' ocaie, m'ntal
lui stieș - pleasă d' b'c' l' petale d' opal -
fulgii frumuseți unu calu stajie

de la Emalea - ^{mea} p' figuratul caie
al cur mătă: " ce expune adevărat -
rimeai ^{h-a kiluănt} ca Tudor Stieș,
men' na stăv' (a verbulu poetic)

Să-mi fu verbul limbă
De flacări vâște ce d'ista
Tăi c'nd ca scrii c'nd d' limbă;
Cur mătă meu ~~to~~ fo stă,
A p'ada ~~stăv' d' limbă~~ e d' limbă -
Ce chipul d' armii e d' limbă -
Săstul n' unu l' b'long